III

(Sagatavošanā esoši tiesību akti)

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS ATZINUMS

(2022. gada 28. jūlijs)

par priekšlikumu regulai, ar ko groza Centrālo vērtspapīru depozitāriju regulu

(CON/2022/25)

(2022/C 367/03)

Ievads un tiesiskais pamats

Eiropas Centrālā banka (ECB) 2022. gada 13. aprīlī saņēma Eiropas Savienības Padomes lūgumu sniegt atzinumu par priekšlikumu regulai, ar ko groza Regulu (ES) Nr. 909/2014 par vērtspapīru norēķinu uzlabošanu Eiropas Savienībā un centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem ([1]) (turpmāk – "ierosinātā regula").

ECB kompetence sniegt atzinumu par ierosināto regulu balstās uz Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 127. panta 4. punktu un 282. panta 5. punktu, jo ierosinātā regula attiecas uz 1) Eiropas Centrālo banku sistēmas (ECBS) pamatuzdevumu veicināt maksājumu sistēmu raitu darbību saskaņā ar LESD 127. panta 2. punkta ceturto ievilkumu un ECBS un ECB Statūtu (turpmāk – "ECBS Statūti") 3.1. pantu un 2) ECBS ieguldījumu kompetento iestāžu īstenotās politikas raitā īstenošanā attiecībā uz finanšu sistēmas stabilitāti saskaņā ar LESD 127. panta 5. punktu un ECBS Statūtu 3.3. pantu. ECB Padome šo atzinumu pieņēmusi saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas reglamenta 17.5. panta pirmo teikumu.

Vispārīgi apsvērumi

ECB atzinīgi vērtē ierosināto regulu, ar ko tiek atbalstītas gan Savienības prioritātes kapitāla tirgu un pēctirdzniecības jomā, gan arī viena no pamatdarbībām Komisijas 2020. gada kapitāla tirgu savienības (KTS) rīcības plānā pārrobežu norēķinu pakalpojumu izstrādei. Ierosinātā regula to panāk, cita starpā vienkāršojot pārrobežu atļaujas piešķiršanas procesu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 909/2014 ([2]) (turpmāk – "Centrālo vērtspapīru depozitāriju regula" jeb "CVD regula") un uzlabojot sadarbību starp kompetentajām un attiecīgajām iestādēm. ECB stingri atbalsta vispārējo mērķi vēl vairāk veicināt kapitāla tirgu integrāciju, samazinot šķēršļus pārrobežu norēķinu pakalpojumu sniegšanai. Ierosinātā regula ir arī lielā mērā saskaņota ar politiku, kuru starptautiskā mērogā īsteno pēc pasaules finanšu krīzes, kas sākās 2008.–2009. gadā, un kuras mērķis ir stiprināt sistēmiski nozīmīgo finanšu tirgus pamatinfrastruktūru, tostarp vērtspapīru norēķinu sistēmu, noturību un efektivitāti, kas ir priekšnoteikums drošiem un stabiliem kapitāla tirgiem, un veicināt finanšu stabilitāti ([3]).

([1]) COM(2022) 120 *final*.

([2]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 909/2014 (2014. gada 23. jūlijs) par vērtspapīru norēķinu uzlabošanu Eiropas Savienībā, centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem un grozījumiem Direktīvās 98/26/EK un 2014/65/ES un Regulā (ES) Nr. 236/2012 (OV L 257, 28.8.2014., 1. lpp.).

([3]) Šī ir atsauce uz Finanšu stabilitātes padomes nozīmīgo pētījumu "*Reducing the moral hazard posed by systemically important financial institutions - FSB Recommendations and Time Lines*", 2010. gada 20. oktobris, pieejams Finanšu stabilitātes padomes interneta vietnē www.fsb.org.

Īpaši apsvērumi

1. *Norēķinu disciplīnas režīms*

1.1 ECB atzinīgi vērtē Savienības likumdevēja mērķi panākt mērķtiecīgāku norēķinu disciplīnas režīma piemērošanu CVD regulā, pievēršoties norisēm tirgū, kas izraisa norēķinu neefektivitāti, bet vienlaikus neparedzot automātisku sodu par katru atsevišķu norēķinu neizpildi neatkarīgi no konteksta un iesaistītajām darījuma pusēm. Norēķinu disciplīnas režīma darbības jomas un darbības pamatā vajadzētu būt proporcionalitātes principam. Tas cita starpā nozīmē, ka norēķinu neizpilde, kas rada negatīvas finansiālas sekas norēķinus izpildījušajai pusei finanšu darījumā, jānošķir no norēķinu neizpildes, kas vai nu nerada nekādu negatīvu finansiālu ietekmi, vai arī rada sekas tikai norēķinus neizpildījušās puses finanšu interesēm. Šo pēdējo minēto norēķinu neizpildes izpausmju iekļaušana norēķinu disciplīnas režīma darbības jomā būtu pretrunā režīma loģiskajam pamatojumam. Tāpēc, pārskatot norēķinu disciplīnas režīmu, sākumpunktam vajadzētu būt mērķim piemērot sankcijas tikai par tādu norēķinu neizpildi, kas rada negatīvas finansiālas sekas norēķinus neizpildījušās puses darījuma partnerim.

1.2 Tāpat ECB atzinīgi vērtē to, ka no ierosinātā norēķinu disciplīnas režīma izslēgti gan gadījumi, kuros norēķinu neizpildi radījuši faktori, kas nav attiecināmi uz darījuma dalībniekiem, gan arī tādu darījumu gadījumi, kuros nav iesaistīti "divi tirdzniecības partneri". Tomēr ECB aicina Savienības likumdevēju apsvērt iespēju precizēt darbības jomu otrajam no šiem diviem ierosinātajiem izņēmumiem, kuru var interpretēt dažādi. ECB saprot šo ierosināto izņēmumu kā tādu, kas ietver bezmaksas (FOP) vērtspapīru pārvedumus uz vērtspapīru kontiem centrālajos vērtspapīru depozitārijos (CVD) nodrošinājuma mobilizēšanas (vai demobilizēšanas) kontekstā neatkarīgi no tā, vai šie pārvedumi notiek starp privātiem darījumu partneriem vai starp ECBS dalībniekiem un to darījuma partneriem. ECB atzinīgi vērtētu, ja ierosinātajā regulā tiktu ietverts skaidrs precizējums šajā sakarā. Šajā sakarā Komisijas deleģētajos aktos būtu jāsniedz papildu precizējumi par otrā ierosinātā izņēmuma darbības jomu, lai precizētu darījumus, kurus neuzskata par tādiem, kuros iesaistīti divi tirdzniecības partneri. Iespējams, ka CVD pašlaik nav gatavi identificēt norēķinu instrukcijas, kurām ierosinātajā regulā paredzēts izņēmums no norēķinu disciplīnas režīma darbības jomas. Lai atvieglotu šādu identificēšanu, Komisijas deleģētajos aktos varētu būt lietderīgi iekļaut definīcijas, kas ļauj konkrēti identificēt paredzētos izņēmumus, tādējādi palīdzot CVD panākt automatizētu procesu. ECB ir gatava atbalstīt Savienības likumdevēju šo precizējumu izstrādē un norāda, ka Komisijas deleģēto un īstenošanas aktu projekti uzskatami par "ierosinātiem Savienības aktiem" Līguma 127. panta 4. punkta un 282. panta 5. punkta nozīmē, kuros paredzēts, ka ar ECB jāapspriežas par visiem Savienības tiesību aktu projektiem, kuri ir tās kompetences jomā ([4]).

1.3 Turklāt šādos Komisijas deleģētajos aktos, kuros precizēti darījumi, kas nav uzskatāmi par tādiem, kuros iesaistīti divi tirdzniecības partneri, būtu jāparedz pietiekams sagatavošanās laiks, lai CVD un finanšu tirgus dalībnieki varētu pielāgot savas sistēmas. Piemēram, lai noteiktiem darījumiem TARGET2 vērtspapīriem (T2V) kontekstā CVD līmenī tiktu piemērots izņēmums no norēķinu disciplīnas režīma darbības jomas, būtu ieteicams dialogs ar tirgus dalībniekiem, kas palīdzētu noteikt iespējamās īstenošanas problēmas un iespējamos risinājumus. Ja attiecīgie Komisijas deleģētie akti paredz būtiskas izmaiņas T2V struktūrā, šādu izmaiņu īstenošanai būtu vajadzīgs ievērojams laiks. Tāpēc ECB iesaka 24 mēnešu periodu, kas ierosinātajā regulā paredzēts no pārskatītās CVD regulas pieņemšanas datuma līdz norēķinu disciplīnas režīma grozītās darbības jomas spēkā stāšanās datumam ([5]), sākt tikai no attiecīgo Komisijas deleģēto aktu pieņemšanas datuma.

1.4 Tiesību aktos paredzēta obligāta iepirkšana ir būtiska iejaukšanās vērtspapīru darījumu izpildē un vērtspapīru tirgu darbībā. Ņemot vērā sekas, kādas var būt Eiropas Komisijas ieviestai obligātajai iepirkšanai (tostarp, ja nav pieejams iepirkšanas aģents), būtu vēlams pilnībā atteikties no obligātas iepirkšanas iespējas. Par jebkādām turpmākām izmaiņām šajā sakarā būtu jālemj Savienības likumdevējam.

1.5 Ja Savienības likumdevējs tomēr nolemj saglabāt ierosinātos noteikumus par Eiropas Komisijas īstenošanas aktu attiecībā uz obligātā iepirkšanas mehānisma ieviešanu, ECB vēlētos norādīt uz šādiem punktiem. Pirmkārt, ECB atzinīgi vērtē ierosinātajā regulā ietvertās korekcijas attiecībā uz obligātās iepirkšanas mehānismu. Tas, kā ar īstenošanas aktu tiek piemēroti nosacījumi obligāta iepirkšanas mehānisma aktivizēšanai attiecībā uz konkrētiem finanšu instrumentiem vai darījumu kategorijām, būtu jālīdzsvaro ar obligātās iepirkšanas ietekmi uz vērtspapīru tirgu darbību. Turklāt šādā īstenošanas aktā būtu jāņem vērā obligātā iepirkšanas mehānisma iespējamā ietekme uz

([4]) Sk. Atzinuma CON/2017/39 4.1. punktu. Visi ECB atzinumi tiek publicēti *EUR-Lex*.
([5]) Sk. ierosinātās regulas 2. pantu.

Savienības finanšu stabilitāti un norēķinu efektivitāti Savienībā ([6]), un abi minētie jautājumi būtu jāuzskata par tādiem, kas ietilpst ECB kā padomdevējas kompetencē, un tāpēc šāds īstenošanas akts pirms tā pieņemšanas būtu jāiesniedz ECB atzinuma sniegšanai. Šādam aktam būtu arī jādod tirgus dalībniekiem pietiekami daudz laika tā īstenošanai, lai tirgus dalībnieki varētu sasniegt darbības gatavību. Attiecībā uz prasībām, kas saistītas ar kārtību, ko piemēro iepirkšanas veikšanai, ir svarīgi, lai izpildes izmaksas nebūtu nesamērīgas ar attiecīgā darījuma vērtību. Turklāt saskaņā ar proporcionalitātes principu tirgus dalībniekiem, uz kuriem konkrētajā gadījumā attiektos iepirkšana, būtu jānodrošina zināma elastība. Būtu jāapsver pieeja, saskaņā ar kuru par precīzu iepirkšanas veikšanas metodi savā starpā līgumiski vienojas tirgus dalībnieki, nevis to nosaka tiesību aktos. Turklāt norēķinus izpildījušajai pusei varētu dot iespēju izlemt, vai nepieciešams uzsākt iepirkšanas procesu. Šāda elastība ļautu norēķinus izpildījušajai pusei izvairīties no nesamērīga sloga, kas rodas, īstenojot sarežģītas operatīvas, tehniskas un juridiskas izmaiņas, kuras vajadzīgas, lai izmantotu iepirkšanu.

1.6 Visbeidzot, ECB aicina Savienības likumdevēju apsvērt iespēju izslēgt vērtspapīru finansēšanas darījumus no obligātās iepirkšanas darbības jomas. Vērtspapīru finansēšanas darījums nerada tādu pilnīgi atklātu pozīciju starp tirdzniecības partneriem, kura attiecībā pret norēķinus neizpildījušo pusi kalpotu kā pamatojums iepirkšanai. Tādēļ obligāta iepirkšana saistībā ar vērtspapīru finansēšanas darījumiem nebūtu samērīga ar likumdevēja nodomu, proti, ar obligātās iepirkšanas palīdzību samazināt neizpildīto norēķinu skaitu.

2. *Kompetento iestāžu un attiecīgo iestāžu sadarbība – pārskatīšana un izvērtēšana*

2.1 ECB atzinīgi vērtē to, ka ierosinātajā regulā pastiprināta attiecīgo iestāžu loma atļauju piešķiršanā, ļaujot CVD sniegt pamatpakalpojumus un banku tipa papildpakalpojumus, kā arī regulārā CVD darbības pārskatīšanā un izvērtēšanā, pienācīgi atzīstot šādu iestāžu likumīgās intereses saistībā ar attiecīgās infrastruktūras netraucētu darbību. Tāpat ECB atzinīgi vērtē ierosinātās regulas līdzsvaroto pieeju attiecībā uz CVD pamatpakalpojumu pārskatīšanas un izvērtēšanas biežumu, kā arī ilgāku termiņu, kurā attiecīgās iestādes var sniegt pamatotu atzinumu par atļauju CVD sniegt banku tipa papildpakalpojumus. Lai nodrošinātu saskaņotību, ierosināto obligāto biežumu, kādā kompetentās iestādes pārskata un izvērtē banku tipa papildpakalpojumu atbilstību CVD regulai, būtu lietderīgi saskaņot ar CVD pamatpakalpojumu pārskatīšanas un izvērtēšanas biežumu.

2.2 Attiecībā uz CVD pamatpakalpojumu pārskatīšanu un izvērtēšanu ierosinātajā regulā noteikts, ka kompetentā iestāde apspriežas ar attiecīgajām iestādēm. Tomēr nav paredzēta atbilstoša procedūra attiecībā uz banku tipa papildpakalpojumu pārskatīšanu un izvērtēšanu. Lai novērstu šo neatbilstību, ECB iesaka ierosinātajā regulā ieviest atbilstošu apspriešanās procedūru banku tipa papildpakalpojumu pārskatīšanai un izvērtēšanai.

2.3 Attiecībā uz tiem ECBS dalībniekiem, kas darbojas kā attiecīgā iestāde, šāda apspriešanās procedūra atvieglotu ECBS uzdevuma, proti, nodrošināt efektīvas un stabilas klīringa sistēmas Savienībā, izpildi. Turklāt, veicot ikdienas darbības, CVD, kas saņēmuši atļauju kā banku tipa papildpakalpojumu sniedzēji, lielā mērā paļaujas uz centrālo banku pakalpojumiem ([7]), kas vēl vairāk pamato centrālo banku iesaisti. Skaidras naudas norēķinu, izmantojot komercbanku naudas līdzekļus, drošība un efektivitāte ir īpaši svarīga emisijas centrālajām bankām, jo gadījumos, ja CVD, kuri sniedz banku tipa papildpakalpojumus, kredītu un likviditātes riskus pārvalda neatbilstoši, varētu tikt ietekmēta naudas tirgu netraucēta darbība.

([6]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 2. punkta b) apakšpunktu.

([7]) Piemēram, CVD savus naudas atlikumus nogulda kontos centrālajās bankās, savu norēķinu vajadzībām organizē finansējuma palielināšanu vai samazināšanu ar pārvedumiem, izmantojot kontus centrālo banku pārvaldītajās maksājumu sistēmās, kā arī izmanto centrālās bankas kredītiespējas kā galveno atbilstīgu likvīdu līdzekļu avotu.

2.4 Centrālajām bankām kā klīringa un maksājumu sistēmu pārraugiem ir plašas zināšanas par skaidras naudas norēķinu veikšanu, izmantojot centrālās bankas un komercbanku naudas līdzekļus (tostarp par saistītajiem banku tipa papildpakalpojumiem), jo īpaši no finanšu risku pārvaldības viedokļa. Veicot pārraudzības darbības, centrālās bankas piemēro sistēmu, kas saskaņā ar globālajiem standartiem atspoguļo sistēmisku perspektīvu. Tāpēc ieteicams tās kā attiecīgās iestādes saskaņā ar CVD regulu iesaistīt banku tipa papildpakalpojumu regulārā pārskatīšanā un izvērtēšanā.

3. *Kompetento iestāžu un attiecīgo iestāžu sadarbība – kolēģiju izveide*

3.1 ECB atzinīgi vērtē uzraudzības iestāžu kolēģiju izveidi, lai uzlabotu uzraudzības konverģenci un atvieglotu informācijas apmaiņu starp iesaistītajām iestādēm ([8]). Tomēr pārrobežu darbības atļaujas piešķiršanas kolēģiju struktūru varētu uzlabot ar turpmākiem pielāgojumiem, lai, no vienas puses, nodrošinātu, ka tiek aptverti dažādi pārrobežu darbības veidi, un, no otras puses, lai sadarbība kolēģijā būtu efektīva un neradītu slogu gadījumos, kuros nepieciešama dalība vairākās kolēģijās. Pārrobežu atļauju piešķiršanas darbība neietver visus CVD pakalpojumus ar pārrobežu dimensiju. Tāpēc ECB ierosina paplašināt pārrobežu darbības atļaujas piešķiršanas kolēģiju pilnvaru darbības jomu, lai aptvertu cita veida pārrobežu darbības, t. sk. norēķinus attiecīgajās ārvalstu valūtās un sadarbspējas saikņu darbību, izņemot to CVD sadarbspējas saiknes, kuri dažus no saviem pakalpojumiem (kas saistīti ar šīm sadarbspējas saiknēm) nodod ārpakalpojuma sniedzējiem, kas ir publiskas struktūras, kā minēts CVD regulas 19. panta 5. punktā ([9]). ECB arī ierosina pārdēvēt pārrobežu darbības atļaujas piešķiršanas kolēģijas par pārrobežu darbības kolēģijām. Turklāt dalība kolēģijās ir būtiska to dalībvalstu iestādēm, kurās CVD darbības ir svarīgas to tirgiem. Tomēr tas varētu būt mazāk svarīgi to dalībvalstu iestādēm, kurās CVD darbība ir neliela, un tai nevajadzētu būt obligātai.

3.2 Attiecībā uz grupu kolēģijām ECB atbalsta to izveidi un jo īpaši izvēles iespēju, kas ieviesta ar ierosināto regulu, lai apvienotu kolēģijas vienā kolēģijā. Turklāt varētu ieviest lielāku elastību, ļaujot piederības dalībvalsts kompetentajai iestādei uzaicināt kompetentās un attiecīgās iestādes no valstīm, kas nav dalībvalstis, kā novērotājus pārrobežu darbības atļaujas piešķiršanas kolēģijās un/vai grupu kolēģijās.

4. *Banku tipa papildpakalpojumi*

4.1 Ierosinātā regula ietver grozījumus CVD regulā, kas ļauj veikt norēķinus par skaidras naudas maksājumiem vērtspapīru norēķinu sistēmā, kuru uztur CVD, izmantojot citu CVD, kas pilnvarots sniegt banku tipa papildpakalpojumus. Skatot kopā ar ierosināto robežvērtības palielināšanu norēķiniem ar norīkotu kredītiestāžu starpniecību, šie grozījumi atvieglotu norēķinus ārvalstu valūtā un veicinātu pārrobežu norēķinus Savienībā. Vienlaikus tiktu ierobežota iespējamā bezmaksas (FOP) norēķinu izmantošana gadījumos, kuros naudas un vērtspapīru pārvedumi nav savstarpēji atkarīgi un tādējādi palielina norēķinu risku.

4.2 Tomēr banku tipa papildpakalpojumu, ko sniedz CVD, kuriem izsniegta attiecīga atļauja (turpmāk – "banku pakalpojumu CVD"), sniegšana citiem CVD (turpmāk – "lietotāji CVD") varētu nelabvēlīgi ietekmēt banku pakalpojumu CVD finanšu riska profilu, vienlīdzīgus konkurences apstākļus CVD un dalībniekiem vērtspapīru norēķinu sistēmās, kurās CVD darbojas, un interešu konfliktu aspektus, un Savienības likumdevējam būtu jāturpina risināt šīs ietekmes sekas. Tāpēc ierosināto regulu varētu grozīt, iekļaujot iespēju izstrādāt regulatīvus tehniskos standartus, lai novērstu ietekmi, kas raksturota tālāk 4.3.–4.8. punktā un ko rada banku tipa papildpakalpojumi, ko banku pakalpojumu CVD sniedz lietotājiem CVD.

4.3 CVD regulas 40. pants paredz, ka par vērtspapīru darījumiem, kas denominēti tās valsts valūtā, kurā tiek veikti norēķini, CVD veic norēķinu naudas posmu savā vērtspapīru norēķinu sistēmā, izmantojot kontus, kuri atvērti centrālajā bankā, kas emitē attiecīgo valūtu, ja šāda iespēja ir praktiska un pieejama. Ierosinātajā regulā paredzētajiem grozījumiem nevajadzētu nedz izraisīt netīšu pāreju no centrālās bankas naudas norēķiniem uz norēķiniem ar komercbanku naudu, nedz mazināt stimulus CVD centieniem veikt norēķinus, izmantojot centrālās bankas naudas

([8]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 9. punktu.

([9]) CVD regulas 19. panta 5. punktā ir paredzēts īpašs režīms šādām sadarbspējas saiknēm.

līdzekļus. Šajā sakarā jānorāda, ka pašlaik visas dalībvalstu centrālās bankas (izņemot vienu) ļauj piekļūt centrālo banku naudas norēķiniem citu dalībvalstu CVD un to dalībniekiem. Tomēr norēķinu veikšana, izmantojot centrālās bankas naudu, var būt grūts uzdevums tādu valūtu gadījumā, kuras nav Savienības valūtas.

4.4 Lai gan ierosinātajā regulā paredzēto grozījumu mērķis ir atvieglot norēķinus ārvalstu valūtās ([10]), tie arī dod iespēju banku pakalpojumu CVD bez ierobežojumiem piedāvāt lietotājiem CVD jebkādus banku tipa papildpakalpojumus. Pakalpojumos, ko banku pakalpojumu CVD piedāvās lietotājiem CVD, būtu jāietver tikai pakalpojumi norēķinu veikšanai ārvalstu valūtās. Šāds ierobežojums atturētu banku pakalpojumu CVD no iesaistīšanās plašā darbību klāstā un pārmērīgu risku uzņemšanās. Turklāt šāds ierobežojums arī atturētu lietotājus CVD lūgt banku pakalpojumu CVD pakalpojumus, ja attiecībā uz ES valūtām būtu pieejami arī skaidras naudas norēķini, izmantojot centrālās bankas naudas līdzekļus.

4.5 CVD banku tipa papildpakalpojumu sniegšana lietotājiem CVD, var radīt papildu riskus. Konkrētāk, pakalpojumi, ko banku pakalpojumu CVD varētu sniegt lietotājiem CVD, radītu CVD finanšu riskus (piemēram, ieguldījumu risku, kredītrisku un/vai likviditātes risku) ([11]). Šo risku apmērs atkarīgs no pakalpojumu apjoma, ko izmanto lietotāji CVD, un no šādu CVD darbības vērtības banku pakalpojumu CVD kontos. Turklāt, ja norēķini ārvalstu valūtās koncentrēti vienā vai divos banku pakalpojumu CVD Savienības teritorijā, var rasties kaitīgas ietekmes izplatīšanās risks. CVD regulā noteiktās prudenciālās prasības veido stabilu prudenciālās uzraudzības sistēmu un aptver riskus, kas saistīti ar banku tipa papildpakalpojumiem. Tomēr pasākumu noteikšana risku kontrolei gadījumos, kuros banku pakalpojumu CVD sniedz pakalpojumus lietotājiem CVD, var izrādīties sarežģīta situācijā, kurā lietotāja CVD dalībnieki, kā arī darbības, kas rada šos riskus un šo risku attīstību, nav tiešā banku pakalpojumu CVD kontrolē. Tāpēc Savienības likumdevējam, iespējams, jāapsver iespēja ieviest prasību banku pakalpojumu CVD izstrādāt sistēmu, kurā detalizēti noteikts, kā var ierobežot riskus, kas izriet no lietotāju CVD darbības. Kopumā ECB atbalsta līdzsvarotu pieeju, kuras mērķis ir nodrošināt, ka šīs banku pakalpojumu CVD darbības iespējamā paplašināšana (un līdz ar to arī riska darījumu apjoma pieaugums, kā arī koncentrācijas un potenciālās kaitīgās ietekmes izplatīšanās risks, kas izriet no šīs paplašināšanās) ir samērīga ar izvirzīto mērķi atvieglot lietotāju CVD norēķinus ārvalstu valūtās un neapdraud banku pakalpojumu CVD finanšu stabilitāti.

4.6 Saskaņā ar ierosināto regulu banku pakalpojumu CVD varētu sniegt skaidrās naudas klīringa un norēķinu pakalpojumus ne tikai saviem dalībniekiem, bet arī lietotāju CVD dalībniekiem. Tas varētu radīt iespējamus interešu konfliktus, banku pakalpojumu CVD pieņemot lēmumus vai īstenojot politiku, kas dod priekšroku saviem dalībniekiem vai CVD tajā pašā grupā. Tas varētu būt īpaši svarīgi krīzes situācijā, piemēram, ja rodas neparedzēts likviditātes deficīts vai nesegti kredītzaudējumi. Tāpēc tiesiskajā regulējumā būtu jāiekļauj prasība, ka CVD ir jāievieš skaidri noteikumi un procedūras, lai risinātu iespējamus interešu konfliktus un mazinātu diskriminējošas attieksmes risku attiecībā uz jebkuru lietotāju CVD un to dalībniekiem.

4.7 Tas, ka banku pakalpojumu CVD sniedz banku tipa papildpakalpojumus lietotājiem CVD, ietekmētu šo banku pakalpojumu CVD riska profilu un varētu būt par pamatu arī papildu izmaksām un darbības sarežģītībai. Ne visi banku pakalpojumu CVD var būt gatavi vai spējīgi palielināt kredītrisku un likviditātes risku un piešķirt resursus, lai varētu paplašināt norēķinu darbības lietotāju CVD ārvalstu valūtās. ECB saprot, ka banku tipa papildpakalpojumu sniegšana lietotājiem CVD joprojām ir katra banku pakalpojumu CVD uzņēmējdarbības lēmums (atšķirībā no saiknes izveides un atklātas piekļuves citiem CVD, kas jānodrošina obligāti ([12])).

([10]) Sk. ierosinātās regulas 25. apsvērumu.

([11]) Piemēram, lietotāju CVD dalībnieku dienas noguldījumi/noguldījumi uz nakti bankas CVD kontos ir atkārtoti jāiegulda, un tas veido riska darījumus. Dienas kredīta pagarināšana varētu radīt kredītrisku un likviditātes risku, ja viena vai vairāku CVD, kas nav banku CVD, dalībnieki neatmaksā summas noteiktajā termiņā. Kredītlīnijas, ko vairākās valūtās piešķīris banku CVD, arī būtu tirgus, kredītriska un likviditātes risku avots. Kuponu maksājumi vai tādu vērtspapīru dzēšana, kas emitēti ar lietotāja CVD starpniecību vai tiek turēti ar tā starpniecību, arī veido dienas vai nakts riska darījumus banku CVD.

([12]) Sk. CVD regulas III nodaļas 2. iedaļu par CVD savstarpējo piekļuvi.

4.8 Turklāt, lai veicinātu pārredzamību attiecībā uz banku tipa papildpakalpojumu sniegšanas noteikumiem un nosacījumiem, visos turpmākajos regulatīvajos tehniskajos standartos būtu jānosaka informācijas atklāšanas prasības, kuras banku pakalpojumu CVD būtu jāievēro attiecībā uz piedāvāto pakalpojumu obligāto klāstu, kā arī šādu pakalpojumu noteikumi un ar tiem saistītās izmaksas un riski. Tas ļautu izvairīties no iespējas, ka pastāv preferenciāla attieksme pret CVD, kas ietilpst vienā grupā ar banku pakalpojumu CVD, un tādējādi ārvalstu valūtu norēķinu pakalpojumos tā gūst konkurences priekšrocības salīdzinājumā ar citiem lietotājiem CVD.

5. *Savstarpējs ieskaits*

5.1 ECB atzinīgi vērtē to, ka ar ierosināto regulu ieviesta prasība banku pakalpojumu CVD pienācīgi uzraudzīt un pārvaldīt visus riskus, kas izriet no savstarpējā ieskaita līgumiem attiecībā uz naudas posmu to piemērotajā norēķinu modelī ([13]). ECB saprot, ka Savienībā ir CVD, kas uztur vērtspapīru norēķinu sistēmas, kurās tiek veikti naudas un/vai vērtspapīru norēķini par vērtspapīru darījumiem pēc neto principa. Uz šādiem CVD pašlaik neattiecas īpašas prasības attiecībā uz riskiem, kas izriet no to savstarpējā ieskaita līgumiem.

5.2 Riski, kas saistīti ar savstarpējā ieskaita līgumiem, un prasības, kas paredzētas šo risku novēršanai, atspoguļotas vairākos Finanšu tirgu infrastruktūru principos (PFMI), kurus izstrādājusi Maksājumu un norēķinu sistēmu komiteja (CPSS) un Starptautiskā Vērtspapīru komisiju organizācija (IOSCO) ([14]). Jānorāda, ka ierosinātajā regulā noteiktā prasība, kas minēta 5.1. punktā, attiecas tikai uz banku pakalpojumu CVD. Tomēr tā būtu jāpiemēro visiem CVD, kas uztur vērtspapīru norēķinu sistēmas, kuras izmanto savstarpējā ieskaita līgumus, neatkarīgi no tā, vai šie CVD sniedz banku tipa papildpakalpojumus. Ņemot vērā papildu prasības, ko saskaņā ar ierosināto regulu piemēro šādām sistēmām, tehnisko raksturu, šo prasību varētu sīkāk izklāstīt regulatīvajos tehniskajos standartos, un ECB ir gatava sniegt ieguldījumu to izstrādē.

6. *Saistību neizpilde*

6.1 Ir lietderīgi paplašināt CVD regulas saistību neizpildes definīcijas darbības jomu ([15]), kas pašlaik ietver tikai maksātnespējas procedūras sākšanu pret CVD uzturētas vērtspapīru norēķinu sistēmas dalībnieku (turpmāk – "CVD dalībnieks"). Šajā nolūkā definīciju varētu saskaņot ar PFMI sniegto definīciju ([16]), ([17]), kas ietver norādi uz notikumiem, kuri CVD iekšējos noteikumos norādīti kā tādi, kas uzskatāmi par saistību neizpildi, tostarp notikumiem, kas saistīti ar nepabeigtu aktīvu pārvedumu saskaņā ar attiecīgās sistēmas noteikumiem un nosacījumiem.

6.2 Ir ļoti svarīgi, lai tad, kad CVD dalībnieks kāda iemesla dēļ nespēj izpildīt savas saistības to termiņā, attiecīgais CVD varētu nekavējoties veikt pasākumus, kas ierobežo zaudējumus un likviditātes spiedienu. Tāpēc Savienības likumdevējs var vēlēties apsvērt precizējumu par to, ka tad, ja CVD regulā minētie saistību neizpildes pārvaldības noteikumi un procedūras nav pietiekamas, lai risinātu būtiskus notikumus, kas var rasties sistēmā, CVD ir iespēja noteikt papildu notikumus, kas uzskatāmi par CVD dalībnieka saistību neizpildi.

Gadījumos, kuros ECB iesaka grozīt ierosināto regulu, konkrēti redakcionālie priekšlikumi ir izklāstīti atsevišķā tehniskā darba dokumentā, kuram pievienots attiecīgs paskaidrojuma teksts. Tehniskais darba dokuments angļu valodā ir pieejams *EUR-Lex*.

([13]) Sk. ierosinātās regulas 1. panta 19. punkta a) apakšpunkta iii) punktu.
([14]) Sk. CPSS-IOSCO "*Principles for financial market infrastructures*", kas pieejami SNB interneta vietnē www.bis.org.
([15]) Sk. CVD regulas 2. panta 26. punktu.
([16]) Saskaņā ar Finanšu tirgus infrastruktūru principu H pielikumu "saistību neizpilde ir notikums, kas līgumā noteikts kā tāds, kurš uzskatāms par saistību neizpildi. Parasti šādi notikumi ir saistīti ar to, ka nav pabeigts līdzekļu vai vērtspapīru pārvedums saskaņā ar attiecīgās sistēmas noteikumiem un nosacījumiem."
([17]) Šajā sakarā jānorāda uz CSD regulas 6. apsvērumā uzsvērto, proti, cik svarīgi ir nodrošināt saskaņotību starp tiesību aktiem, kas saistīti ar CSD regulu, un starptautiskajiem standartiem.

Frankfurtē pie Mainas, 2022. gada 28. jūlijā

ECB prezidente
Christine LAGARDE